

Зірчак Г. П.,

*старший викладач кафедри інформаційної діяльності
та медіакомунікацій*

Національного університету «Одеська політехніка»

ІНФОРМАЦІЙНИЙ СКЛАДНИК ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ РФ ПРОТИ УКРАЇНИ

З розвитком інформаційних технологій, всесвітньої інформаційної мережі виникає такий вид ведення війни, як інформаційна війна. Складники перемоги стали формуватися з комплексу економічних, морально-політичних та технологічних факторів. Вплив на суспільство здійснюється з використанням новітніх засобів, а також застосовується неправдива, перекошена інформація як засіб маніпуляції свідомістю. Маніпулювання свідомістю людей як форма впливу на них з метою їх контролю була і залишається ефективним засобом боротьби. Маніпулювання інформацією через психологічний вплив на опонента історично давно виступало засобом ведення війни. Найінтелектуальнішим варіантом військового протистояння є інформаційна війна, оскільки у цій війні об'єктом і об'єктом впливу є людський розум [4, с. 8].

Війна із використанням інформації стала одним із небезпечних видів конфлікту. Вона може складатися із цілеспрямованого збору тактичного інформаційного матеріалу, поширення пропаганди із метою деморалізації держави-ворога та її населення, підризу якості інформації противника, тощо. Водночас інформаційна війна організовується разом із психологічною та кібер-війнами. Нова форма ведення війни – інформаційна війна, визначається тоді, коли одна нація прагне отримати стратегічні важелі над іншою шляхом підризу, зриву або пошкодження інформаційних систем. Порівняно з іншими формами ведення війни інформаційна війна має відмінні специфічні риси:

1) полівекторність (інформаційні операції здійснюються одночасно в кількох напрямках, вплив спрямовується проти населення, яке перебуває в зоні конфлікту; проти громадян ворожої країни, що перебувають поза межами зони силового впливу; всередині країни-агресора – для виправдання загарбницької політики; на міжнародній арені – для обґрунтування своїх дій або відмежування від них, пошуку союзників);

2) непомітний характер інформаційного впливу, відсутність явних руйнувань;

3) недостатня прогнозованість результатів, відтермінованість результатів у часі;

4) варіативність інформаційних впливів і, відповідно, труднощі оперативного реагування на них;

5) вплив у переважній більшості не на матеріальні об'єкти, а на інтелект, емоції, психіку людей;

6) нетиповий для звичайних збройних конфліктів характер логістики (інформаційні впливи здійснюються через радіо і телебачення, Інтернет, соціальні мережі, канали комунікації соціальних спільнот) [2, с. 84–85].

Вплив інформаційних технологій на всі сфери життя суспільства неможливо переоцінити. Однією з найважливіших змін, пов'язаних з інформаційною революцією, є різке зростання взаємозв'язку людей у всьому світі. Інформаційна революція торкнулася майже кожного аспекту сучасного життя, прискорила темп змін в усіх сферах діяльності. Розвиток інтернету та особливо всесвітньої павутини прискорило сприйняття глобального суспільства, залежного від інформаційних технологій. Сучасне глобалізоване суспільство трансформує роль держави, державної влади, системи державної оборони у військовому конфлікті. Інформаційні війни – це особливий виклик для сучасної системи цінностей.

До основних засобів інформаційної війни належать: приховування інформації, спотворення інформації, кількісне прирошення повідомлень певного типу, відволікання уваги від важливого несуттєвим. Сучасна інформаційна війна – це атаки за допомогою комп'ютерних вірусів, черв'яків, логічних бомб і троянських коней тощо. Інформаційна технологія може забезпечити політично корисний спосіб завдати шкоди національній або комерційній інфраструктурі противника настільки сильно, щоб досягти перемоги без необхідності попередньо розгромити діючі військові сили. Сьогодні стратегічна інформаційна війна є не просто концепцією чи теорією – це виглядає потенційно ефективним і менш ризикованим, ніж інші форми збройного конфлікту. Кібератаки можуть послабити традиційну перевагу великих і багатих держав у збройних конфліктах. Стратегічна інформаційна війна змушує політиків і військових стратегів переглянути деякі зі своїх основних переконань щодо ведення війни та національної безпеки.

Для сучасного суспільства характерна зміна статусу війни. Гібридна війна – це прагнення однієї держави підпорядкувати собі іншу за допомогою політичних, економічних, інформаційних інструментів. Саме тому в умовах гібридної війни на перший план виходять інформаційні операції та інші важелі впливу. Війна полягає у прагненні

однієї держави агресивно діяти на свідомість жителів іншої. Брехлива інформація є основою такої війни. Доволі часто прикриваючись великою метою – патріотизмом, захистом корінних народів, захистом прав та свобод людини, боротьбою з тероризмом тощо, відбувається військова агресія, тобто неоголошений збройний конфлікт, що спричиняє не тільки захоплення територій, але й суттєві людські жертви.

Широкомасштабна війна РФ проти України свідчить, що гібридна війна може здійснюватися з метою пошуку слабких місць в обороні противника задля подальшого відкритого збройного захоплення території суверенної держави, розмиття відмінностей між станом війни і миру під виглядом «спеціальної військової операції». На кінець ХХ століття уже був сформований потужний інструментарій інформаційно-психологічних операцій. Методи розгортання та ведення протиборств такого типу використовувалися у війні проти Чечні, Молдови, Осетії, Грузії, а зараз проти України. Анексія Криму, військовий конфлікт на Сході нашої держави, повномасштабне вторгнення РФ – це наслідок цілеспрямованого впливу інформаційної війни протягом десятиліть, це свідчить про те, що відкриті бойові зіткнення тепер супроводжуються прихованим протиборством.

Список використаних джерел:

1. Абрамов В. І. Гібридна війна як нова форма міждержавного протиборства: стратегія перемоги. *Виклики і загрози національній безпеці в умовах гібридної війни* : матеріали наук.-практ. семінару (Київ, 27 квітня 2017 р.) К. : НАДУ, 2017. С. 17-22

2. Гібридна війна і журналістика. Проблеми інформаційної безпеки : навчальний посібник / за заг. ред. В. О. Жадька ; ред.-упор. : О. І. Харитоненко, Ю. С. Полтавець. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. 356 с.

3. Магда Є. В. Гібридна війна: вижити і перемогти. Х. : Віват, 2015. 304 с.

4. Почепцов Г. Сенси і війни : Україна і Росія в інформаційній і смисловій війнах. К. : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2016. 316 с.

5. Почепцов Г. Сучасні інформаційні війни. Вид. 3-тє, доповн. та переробл. К. : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2016. 504 с.